

Yttrande över remiss från Kommunstyrelsen i Stockholms stad gällande åtgärder för att minska Stockholms stads problem med gäss

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att:

- Både gässen och kontaktytorna mellan människa och gås har ökat, men forskning visar att gäss ytterst sällan utgör en hälsorisk för människor.
- Det är lämpligt med en kombination av flera typer av åtgärder för att kunna minska problemen och konfliktytorna (skrämning, avledning, jakt, m.m.).
- Skrämning har en begränsad effekt över tid, medan de långsiktiga skrämseffekterna av skydds jakt är okända.
- Testning och utvärdering av olika åtgärder, inklusive drönare och andra skrämningmetoder, är viktig för framtida förvaltning.
- Skydds jakt bör utföras så att föräldrafåglar inte skjuts före oflygga ungar och att annat djurliv inte störs.

Synpunkter

SLU instämmer i att gässen ökat i antal och att även kontaktytorna mellan människa och gås ökat. För att möta problematiken kring det ökade antalet gäss och ökade antalet kontaktytor mellan gäss och människor bör en kombination av olika typer av åtgärder sättas in. SLU anser att det är viktigt att åtgärder utförs så att det går att utvärdera effekten av dem. SLU ser därför positivt på att drönare och andra skrämningmetoder testas och utvärderas som alternativ till skydds jakt, som kan innebära en risk för lidande. I ett större perspektiv finns det dock anledning att utöver skrämningseffekten även undersöka olika skrämningmetoders effekt på gässen (exempelvis påverkan på sociala strukturer och djurvälstånd). Skrämningseffekten av skydds jakt diskuteras^{1,2}. En fallstudie på grågås visade kvarstående skrämningseffekter i 3 dagar, men jaktens långvariga skrämningseffekt är inte klarlagd och behöver studeras ytterligare för olika arter¹. En annan negativ konsekvens av

skyddsjakten, spridningen av blyhagel i naturen, torde begränsas med anledning av det utökade förbudet mot användning av blyhagel i eller intill en våtmark. Förutom olika typer av skrämsemetoder och jakt kan det även behövas en strategi för att hindra gässen att ta sig upp på badstränder samt skapa områden där gässen kan vara utan att de utgör problem för människorna^{1,2}.

Enligt Jaktförordningen (1987:905), bilaga 4, så får ”grågås, kanadagås och vitkindad gås som uppträder i flock om minst fem individer vid fält med oskördad gröda eller kan medföra olägenhet för människors hälsa”, jagas året om. Dessvärre är regeln om flockbegränsning dåligt anpassad för gäss. Naturvårdsverket påpekar i sitt förslag på jakttider till regeringen³ att ”Den vitkindade gåsen har ett häckningsbeteende som skiljer sig från övriga gäss eftersom den häckar i och är bunden till sin koloni under häckningsperioden.”, vilket innebär att föräldradjur kan förekomma i större flockar. SLU vill understryka att även grågås och kanadagås kan förekomma i större flockar under häckning och uppfödning. Samtidigt kan det finnas flockar under häckningsperioden som enbart innehåller vuxna gäss. Fem-flocksregeln är således ingen garanti för att föräldradjur inte skjuts, utan jakt på gäss i flock behöver anpassas för varje enskilt fall. Gässens huvudsakliga häckningsperiod sammanfaller med häckningsperiod för många andra fågelarter. Försiktighetsprincipen bör råda, och i de fall skyddsjakt anses nödvändig under gässens häcknings- och uppfödningstid så behöver man försäkra sig om att föräldrafåglar inte skjuts före oflygga ungar och att annat djurliv inte störs.

I motionen framförs att ”tidigare fick gäss som var en sanitär olägenhet skyddsjagas, idag behöver fåglarna utgöra en hälsorisk vilket försvårar möjligheten för skyddsjakt i exempelvis Stockholm.” När det gäller gäss som smittspridare till människor så visar en genomgång av forskningen att gäss, liksom svanar, ytterst sällan utgör en hälsorisk för människor, enligt en rapport från Naturvårdsverket 2018². Detta torde ha bäring på beslut om skyddsjakt. Trots författarnas slutsatser om en relativt låg smittorisk, föreslår författarna ett antal åtgärder för att minska kontakten mellan människor och avföring från gäss (s. 62).

Referenser

1. Månsson, J., Risberg, P., Ängsteg I. & Hagbarth U. 2015. Riktlinjer för förvaltning av stora fåglar i odlingslandskapet – åtgärder, ersättningar och bidrag. Rapport från Naturvårdsverket och Viltskadecenter, SLU 2015-3.
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/vsc/vsc-dokument/vsc-publikationer/rapporter/2015/riktlinjer-forvaltning-stora-faglar-i-odlingslandskapet-web.pdf>
2. Elmberg J., Berg C. & Lerner H., i Elmberg, J. & Månsson, J. (red.). 2018. Fakta för förvaltare: gäss och svanar. Kunskapssammanställning om bete, övergödning, smittspridning och skyddsjakt. Naturvårdsverket.

<https://www.viltskadecenter.se/pdfs/fakta-for-forvaltare-gass-o-svanar-2018-webb.pdf>

3. Naturvårdsverkets förslag på jakttider. Ärendenr: NV-08122-18

<https://www.naturvardsverket.se/contentassets/c517d15f74f94086b6981aa5f0f7f6c3/naturvardsverkets-forslag-pa-jakttider.pdf>

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Göran Ericsson efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av doktorand Johan Lindsjö vid SLU Nationellt centrum för djurvälstånd och institutionen för husdjurens miljö och hälsa samt forskare Johan Månsson vid Viltskadecenter och institutionen för ekologi.

Göran Ericsson

Linda Ferngren